

Iz pedagoške teorije i prakse

Stručni rad

PREFERENCIJA VRIJEDNOSTI OSNOVNOŠKOLACA I SREDNJOŠKOLACA

Gordana Popović, prof.

Osijek, 3.6. 2024.

Sažetak

Namjera istraživanja bila je ispitati razlike u preferenciji vrijednosti osnovnoškolaca i srednjoškolaca, na temelju anketnog ispitivanja učenika 7. razreda gradske osnovne škole iz Osijeka i 2. razreda gradske srednje škole iz Osijeka, s obzirom na spol, dob, materijalni status i školski uspjeh. Rezultati pokazuju postojanu razliku u preferenciji pojedinih vrijednosti s obzirom na dob i spol, dok razlike u preferenciji s obzirom na materijalni status i školski uspjeh nema. Učenici 7. razreda više važnosti (nego učenici 2. razreda) pridodaju popularnosti, zabavi, novcu, vlastitom izgledu, izgledu djevojke/dečka, obitelji i poštovanju, dok za učenike 2. razreda empatija ima veći značaj nego za učenike 7. razreda. Škola, prijateljstvo, samostalnost i znanje su vrijednosti koje su dodirne točke obje skupine ispitanika, odnosno preferencija tih vrijednosti je u obje skupine podjednaka, a prijateljstvo i samostalnost su u najviše slučajeva ocijenjeni najvišom ocjenom (5) kao osobito važni.

Ključne riječi: osnovnoškolci, srednjoškolci, vrijednosti, preferencija

Uvod

Istraživačica se odlučila ispitati odabrani problem zbog njegove osobite aktualnosti u 21. stoljeću koje sa razvojem tehnike i kibernetike baca u zaborav ono oko čega čovjek treba nastojati da bi sebe izgradio kao čovjeka, kao biće zajedništva, kao duhovno biće, a to su vrijednosti poput obitelji, prijateljstva, znanja, odgovornosti, samostalnosti etc., spram kojih su ispitanici pokazali veliku bliskost, tj. ispostavilo se da te vrijednosti igraju veliku ulogu u njihovim životima. U uzorak su odabrani učenici 7. razreda osnovne škole i 2. razreda srednje škole kako bi se ispitao značaj prijelaza iz osnovne škole u srednju, koji za učenike predstavlja prekretnicu u njihovom načinu razmišljanja o svijetu kojim su okruženi, te o sebi kao sudjelujućem dijelu svijeta kao cjeline. S tim u svezi valja još uputiti na činjenicu da je vrijednosna orijentacija mladih „*temeljna odrednica odgojne vrijednosti rada i ljudske djelatnosti uopće*“ (Miliša, 1999, prema Peko, 2004, 106).

Polazišne spoznaje

Rezultati istraživanja (Bognar, 2004) pokazuju da su ljubav, zdravlje i prijateljstvo tri vrijednosti koje mladi (srednjoškolci) ističu kao najvažnije. Nakon njih podjednako su rangirani novac, sloboda, poštenje i mir. Zatim slijede iskrenost, znanje, ispravno djelovanje, ljepota, rad i hrana. Na posljednjem su mjestu istina i imetak. Bognar (2004) to objašnjava činjenicom da je to dob u kojoj su posebno važne prve ljubavi, a prijatelji su važniji do roditelja. Janković (1998) (u istraživanju kojim su obuhvaćene obitelji iz svih regija Hrvatske /Baranja, Banovina, Dalmacija, Istra, Otoci, Slavonija, Zagorje i Zagreb/) zaključuje da su između šest ponuđenih općih vrednota – poštenje, čovječnost, sloboda, rad, jednakost, ugled – na prvom mjestu poštenje i čovječnost, a na zadnjem jednakost i ugled, što ukazuje na još uvijek vrlo jasnu prisutnost tradicionalnog vrijednosnog sustava u našim sredinama, zasnovanog na tradicionalnom moralu. U istraživanju koje je proveo Barna (2000), pokazalo se da je srednjoškolcima za budućnost najvažnije poštenje, prijateljstvo i obitelj, dok su najmanje poželjni novac i slava. Iz navedenih istraživanja primjetno je da su novac i rad najmanje važni srednjoškolcima što je i logično jer se ta dobna skupina ne mora brinuti za svoju egzistenciju. Dakle, ranija istraživanja ispitivala su vrijednosne stavove, ali nisu uspoređivala razlike u preferenciji pojedinih vrijednosti s obzirom na dob, spol, materijalni status i školski uspjeh, što je stoga namjera ovog istraživanja.

Metodologija

Instrument ispitivanja bio je anketni upitnik koji je sadržavao 19 pitanja, pretežito zatvorenog i kombiniranog tipa, te tri pitanja sa skalom procjene i jedno pitanje otvorenog tipa. Cilj provedbe anketnog upitnika bio je uvid u razlike među ispitanicima u preferiranju pojedinih vrijednosti s obzirom na spol, dob, materijalni status i školski uspjeh. Izabranu populaciju činila je školska mladež u dobi od 13 i 16 godina grada Osijeka. Odabrani uzorak sastojao se od 38 učenika sedmih razreda osnovne škole iz Osijeka, te od 24 učenika drugog razreda srednje škole iz Osijeka. U uzorak sedmih razreda među svim odjelima (a, b, c) odabran je jednak broj muških i ženskih učenika, te podjednak broj odličnih, dobrih i vrlo dobrih učenika, dok sa uzorkom drugih razreda srednje škole to nije bio slučaj, zbog tehničkih poteškoća, pa je u uzorak, odabran samo jedan drugi razred sa 16 djevojčica i 8 dječaka,

različitih školskih uspjeha. Uzorak je u oba slučaja bio namjeran (hotimičan), jer su jedinice uzorka izabrane prema odluci ispitivača (7. razred), i jer su se ispitivali dostupni članovi skupa (2. razred).

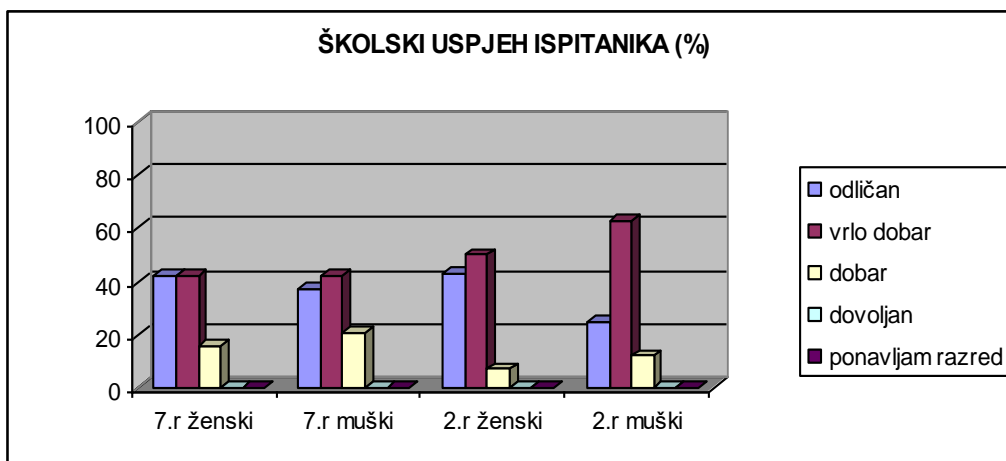
Ispitanici su podijeljeni u četiri grupe. U zagradama stoji broj članova pojedine grupe ispitanika:

- a) 7. razred – ženski ispitanici (19)
- b) 7. razred – muški ispitanici (19)
- c) 2. razred – ženski ispitanici (16)
- d) 2. razred – muški ispitanici (8)

Analiza ispunjenih anketnih upitnika ustvrdila je čestotu pojavljivanja pojedinih odgovora, te sličnosti i razlike u odgovorima pojedinih grupa ispitanika. Rezultati su izloženi redosljedom pitanja iz anketnog upitnika uz odgovarajuće prikaze.

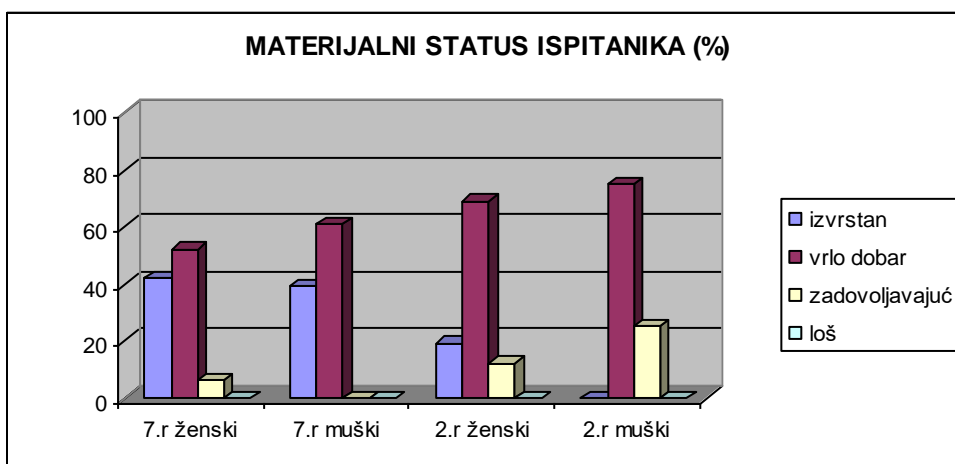
Rezultati

Prikaz 1. Školski uspjeh ispitanika

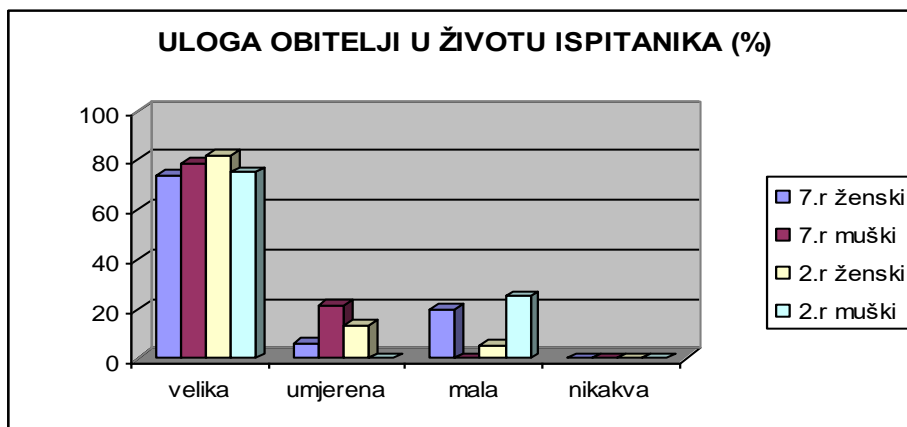
Graf pokazuje školski uspjeh pojedinih grupa ispitanika. Odličan i vrlo dobar uspjeh prevladavaju među ispitanicima (85% ili 53 ispitanika), dok se dobar uspjeh pojavljuje u manjoj mjeri (15% ili 9 ispitanika). Primjećujemo da nema učenika sa dovoljnim uspjehom niti onih koji ponavljaju razred.

Prikaz 2. Materijalni status ispitanika

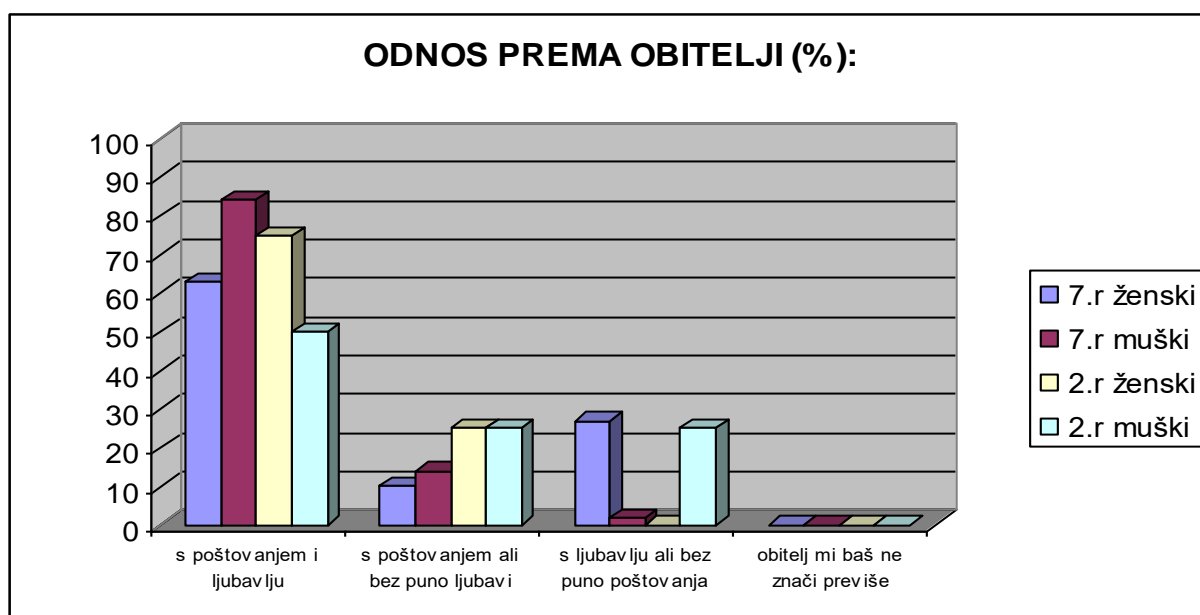
Ispitanici su bili upitani o vlastitoj procjeni materijalnog statusa svoje obitelji. Vlastita procjena u najvećoj mjeri donosi ocjenu o vrlo dobrom materijalnom statusu (63% svih ispitanika, odnosno njih 39), dok je ocjenu o izvrsnom statusu donijelo 29% ispitanika, odnosno njih 18. Ostalih 8% (5) ispitanika ocijenilo je materijalni status svoje obitelji zadovoljavajućim, a ocjene o lošem materijalnom statusu nema.

Prikaz 3. Uloga obitelji u životu ispitanika

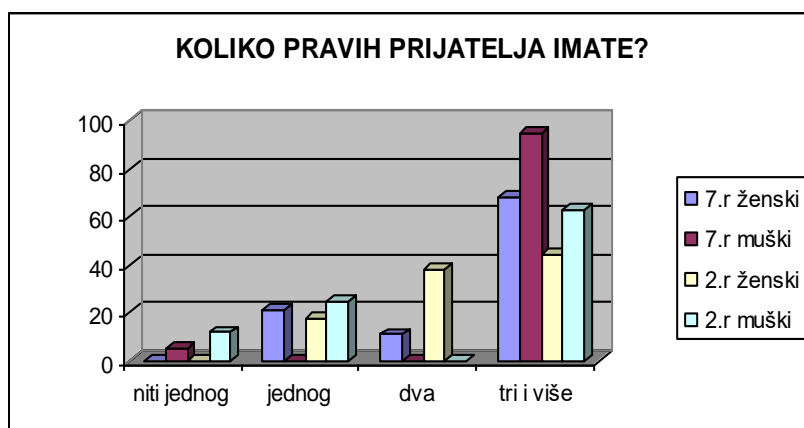
77% ispitanika (48) ulogu svoje obitelji u svom životu ocijenilo je kao veliku, bez razlike u dobi i spolu. Takav podatak objašnjava i činjenica da se 71% ispitanika (44) spram vlastite obitelji odnosi s poštovanjem i ljubavlju, ponovno bez razlike u dobi i spolu:

Prikaz 4. Odnos prema obitelji

Na pitanje „Koliko prijatelj imate?“, 97% ispitanika (60) odgovorilo je: „tri ili više“, dok njih 70% (43) smatra da ima isto toliko pravih prijatelja. Dva ispitanika (3%) smatraju da nemaju niti jednog pravog prijatelja. Rezultati pokazuju da najviše muških ispitanika 7. razreda smatra da ima tri i više pravih prijatelja, dok ženski ispitanici 2. razreda u najvećoj mjeri smatraju da imaju dva prava prijatelja. Pravog prijatelja je 100% ispitanika (62) definiralo kao „onoga koji mi je vrlo blizak i u dobru i u zlu.“ Veliku važnost svome društvu pridaje 89% ispitanika (55), a njih 87% (54) kaže da u druženju voli štošta reći, ali i poslušati druge, što upućuje na razvijene socijalne vještine. Samo jedan ispitanik više voli biti sam nego u društvu.

Prikaz 5. Koliko pravih prijatelja imate?

Kada je u pitanju značenje škole, 74% ispitanika (46) na školu gleda kao na ustanovu koja „služi“ za stjecanje znanja i prijateljstava, dok njih 10% (6) gleda na školu kao ustanovu koja pruža diplomu potrebnu za zapošljavanje, i to posebice ženski ispitanici 2. razreda.¹ Knjige po vlastitom izboru (izvan propisane školske lektire) čita 42% ispitanika (26). Isto toliko ispitanika čita samo lektiru, a njih 16% (10) ne čita knjige uopće, a lektiru prepíše, u čemu dominiraju muški ispitanici 7. razreda, dok ženski ispitanici 2. razreda ne prepisuju lektiru. Čak 66% ispitanika (41) čita nešto drugo osim knjiga, kao što su tjedni i mjesečni časopisi, dnevne novine, stripovi, pa i enciklopedije.²

47% ispitanika (29) povremeno pogleda poneku seriju ili film na televiziji, dok njih sedam (11%) rijetko pogleda bilo koji televizijski program, a samo jedan ispitanik ne gleda televiziju uopće. 46% ispitanika (29) više sati dnevno provodi za računalom, dok njih 16% (10) samo povremeno koristi računalo.

Ispitanici su bili upitani o tome što smatraju „dobrim“ životom. Ponuđeni odgovori su glasili: a) *živjeti samostalno, dugo spavati, tulumariti i uživati,*

b) *završiti školu, zaposliti se, početi živjeti samostalno, osnovati obitelj*

c) *završiti školu, upisati fakultet, raditi posao koji volim, osnovati obitelj*

Njih 42 (68%) odlučilo se za odgovor c), a njih 14 (22%) za odgovor b). Rezultati pokazuju na značajan podatak: da ispitanici u velikoj mjeri imaju želju ili namjeru upisati fakultet, dok tek njih 6 (10%) nije izrazilo želju niti za fakultetom niti za zapošljavanjem.

Ispitanicima je bilo ponuđeno 11 vrijednosti i za svaku su trebali odrediti koliku važnost za njih pojedina vrijednost ima, na skali od 1 (*nema nikakvu važnost za mene*) do 5 (*od velike je važnosti za mene*). Ponuđene vrijednosti bile su: *škola, novac, popularnost, obitelj, prijateljstvo, samostalnost, odgovornost, zabava, empatija, znanje i poštovanje*. U Prilozi I stoje grafički prikazi (od C do K) evaluacije svake pojedine vrijednosti sve četiri grupe ispitanika. Rezultati pokazuju da se najviša ocjena (5) poglavito pojavljuje uz prijateljstvo, samostalnost, odgovornost, zabavu i poštovanje. Kod škole, znanja, samostalnosti, empatije i novca pojavljuje se i najniža ocjena (1), ali kod neznatnog broja ispitanika. Također je uočeno da je popularnost kod 68% ispitanika 7. razreda muških i ženskih ispitanika (26) zastupljena najvišom ocjenom (5), dok kod ispitanika 2. razreda (oba spola) ne postoji najveća ocjena (5) za popularnost. Sličan je slučaj i sa vrednovanjem novca, gdje ispitanici 7. razreda imaju

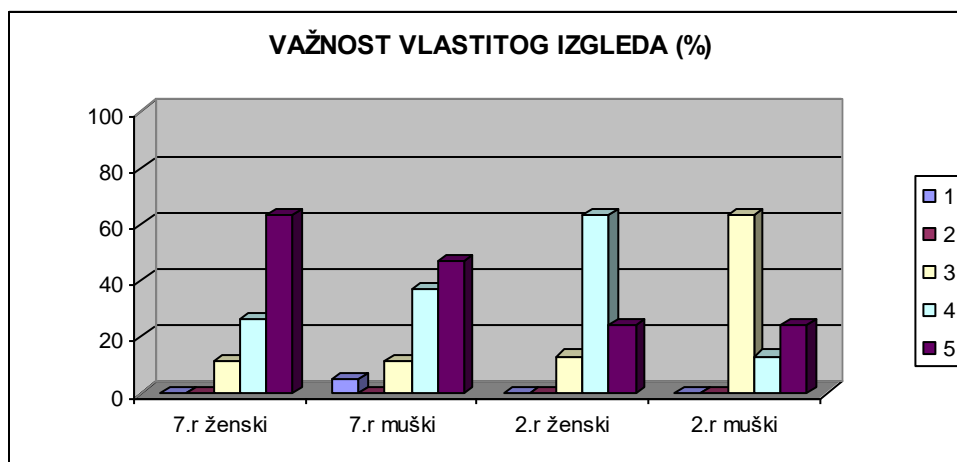
¹ pogledaj Prikaz A u Prilozi I

² pogledaj Prikaz B u Prilozi I

spram novca veći afinitet nego ispitanici 2. razreda, te sa vrednovanjem obitelji i zabave, gdje je pojavljivanje najviše ocjene (5) ponovno izrazitije kod ispitanika 7. razreda oba spola.

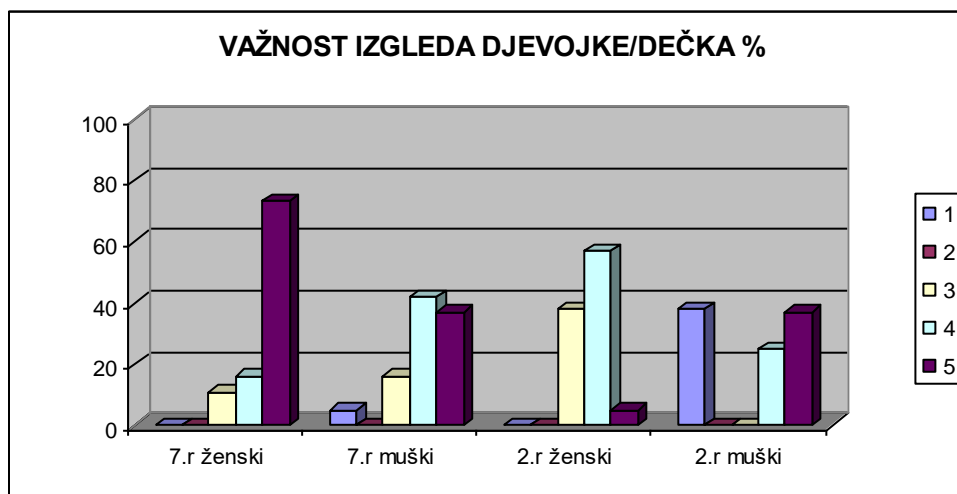
Anketni upitnik ponudio je još dvije skale. Na prvoj su ispitanici trebali vrednovati svoj stav o tome koliko im je, od 1 (*nema nikakvu važnost za mene*) do 5 (*od velike je važnosti za mene*), važan izgled njih samih, njihovih prijatelja, djevojke/dečka, profesorice/profesora te sestre/brata, a na drugoj o tome koliko im je važan materijalni status njih samih, njihovih prijatelja, djevojke/dečka, te njihovih roditelja:

Prikaz 6. *Važnost vlastitog izgleda*

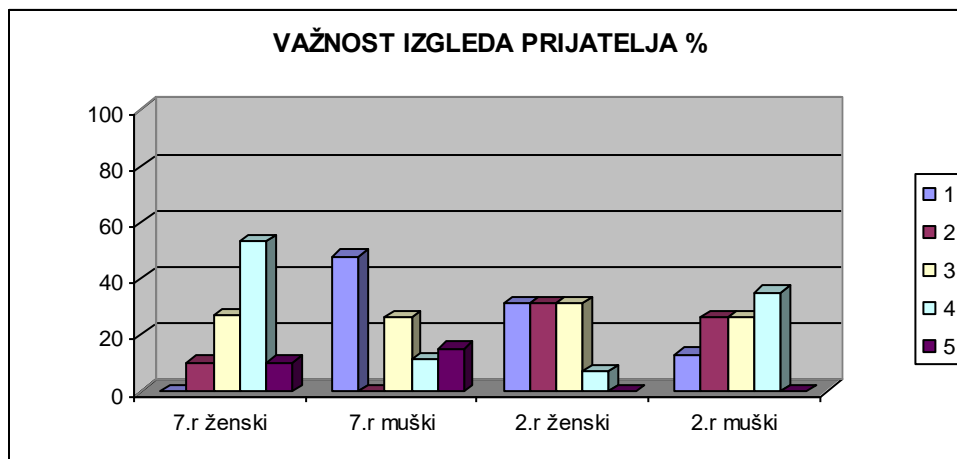
Važnost vlastitog izgleda naglašena je kod ispitanika 7. razreda. Sličan rezultat donosi i važnost izgleda djevojke/dečka, koja je najviše naglašena kod ženskih ispitanika 7. razreda, a najmanje naglašena kod ženskih ispitanika 2. razreda:

Prikaz 7. *Važnost izgleda djevojke/dečka*

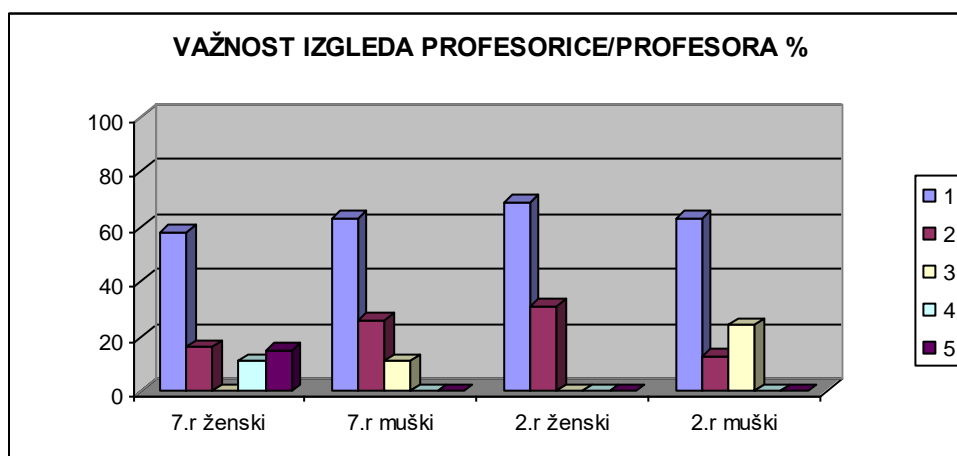

Ispitanicima je u vrloj maloj mjeri važan izgled prijatelja, a izgled profesorice/profesora i sestre/brata od izrazito je male važnosti, kako pokazuju dobiveni rezultati:

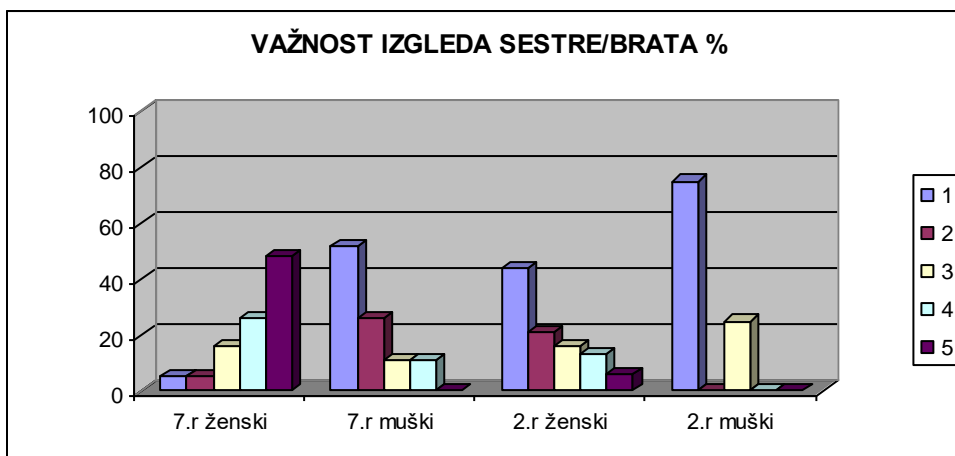
Prikaz 8. *Važnost izgleda prijatelja*

Prikaz 9. *Važnost izgleda profesorice/profesora*

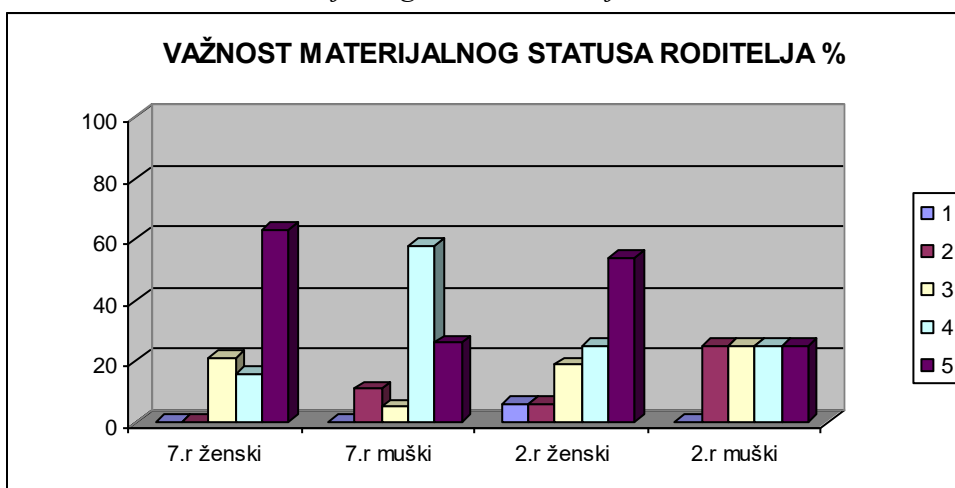

Prikaz 10. *Važnost izgleda sestre/brata*

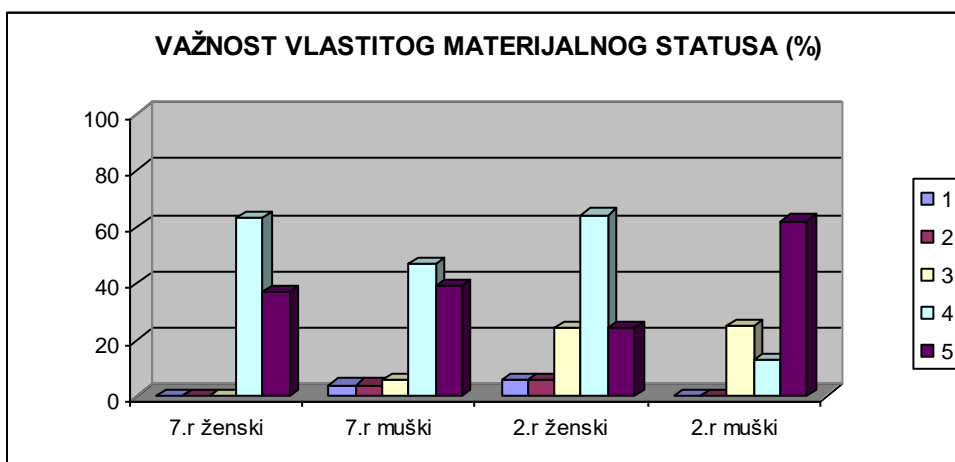

Zaključno, materijalni status njihovih roditelja i njih samih

Prikaz 11. *Važnost materijalnog statusa roditelja*

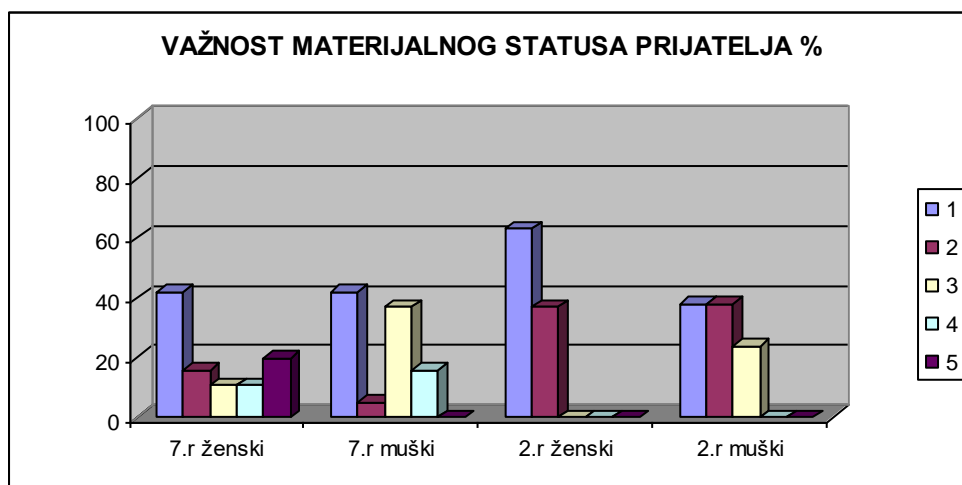

Prikaz 12. *Važnost vlastitog materijalnog statusa*

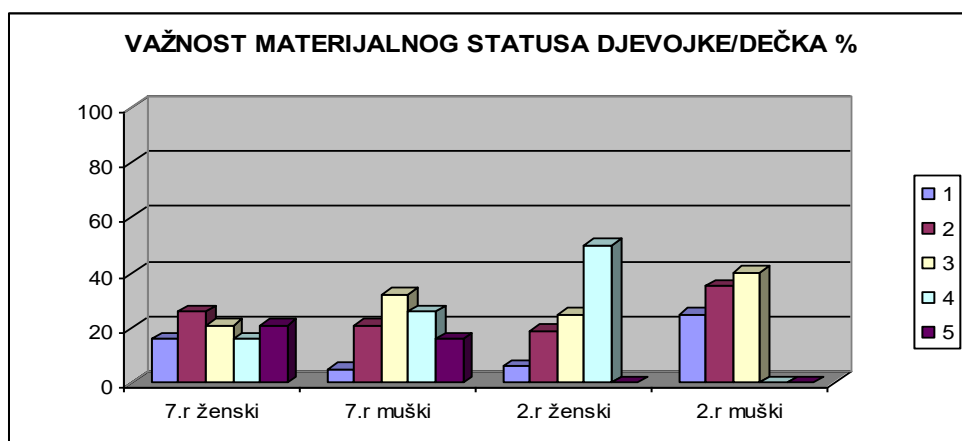

Ispitanicima je važniji od materijalnog statusa njihovih prijatelja i djevojke/dečka.

Prikaz 13. *Važnost materijalnog statusa prijatelja*

Prikaz 14. *Važnost materijalnog statusa djevojke/dečka*

Zaključak

Na temelju rezultata ispitivanja preferencije pojedinih vrijednosti učenika 7. razreda osnovne škole i 2. razreda srednje škole iz Osijeka možemo zaključiti postojanje razlike u preferenciji vrijednosti s obzirom na dob i spol, dok s obzirom na materijalni status i školski uspjeh nema postojeće razlike. Popularnost, zabava, novac, vlastiti izgled, izgled djevojke/dečka, obitelj i poštovanje vrijednosti do kojih učenici 7. razreda drže više nego učenici 2. razreda, što upućuje na znatnu razliku između te dvije dobne skupine. Učenici 7. razreda u svojoj dobi tek zakoračuju u pubertet, upoznaju se sa svijetom i svojom okolinom na jedan drugačiji način nego što su to činili u dosadašnjem tijeku svog života: gledaju na sebe kao na bitan dio takve velike cjeline, ali isto tako i na dio koji se treba uklopiti i razvijati skupa s cjelinom: pratiti razvoj tehnike, modne trendove, glazbenu industriju, zauzimati svoje uloge u grupama svojih vršnjaka, steći poštovanje ostalih etc. U takvom načinu doživljavanja sebe i svijeta oko sebe priklanjaju se raznim strujama društva (*punker*, *rocker*, *metalci*...), odabiru svoje uzore tj. idole i poistovjećuju se s njima, pa su česti i snovi o popularnosti i novcu. Isto tako, konstrukcija današnjeg svijeta je takva da se fizički izgled u mnogim aspektima života stavlja na prvo mjesto, a ova dobna skupina, koja je tek početnik u upoznavanju sa okolinom, želi ići u korak sa svijetom i priklanja se takvom načinu razmišljanja. Zato je opravdana činjenica da su ovoj dobnoj skupini popularnost, novac i izgled vrlo važni, ali treba istaknuti i podatak da im je isto tako važna obitelj, i to u većoj mjeri nego učenicima 2. razreda srednje škole, vjerojatno iz razloga što još osjećaju veliku bliskost i povezanost sa svojom obitelji od koje očekuju potporu i putokaz u odrastanju i sazrijevanju. Razlog zbog kojeg učenici 2. razreda srednje škole u manjoj mjeri preferiraju ovdje spomenute vrijednosti vjerojatno leži u napretku u sazrijevanju. Takav napredak ne znači nužno i boljitak, već jedan ili dva koraka naprijed, početak izlaska iz puberteta i ulazak u životno doba koje sa sobom nosi više samostalnosti, više odgovornosti, više znanja, pa i veću svijest o vrijednostima oko kojih čovjek treba skrbiti kako bi izgradio sebe kao kompletnu, jedinstvenu osobu. Mogli bismo reći da je prva dobna skupina više vođena (što obitelji, što okolinom, što modernim „trendovima“ razmišljanja), dok druga nastoji oko toga da sama sebi vodi, jer već polako otkriva u sebi ono što će joj odrediti životni put.

Rezultati ukazuju i na razlike među spolovima. Ženskim je ispitanicima, u većoj mjeri nego muškima, važan vlastiti izgled i izgled dečka, kao i materijalni status roditelja, dok je muškima ispitanicima, u većoj mjeri nego ženscima, važna popularnost i novac. Ovi podatci mogu

uputiti na stav da su djevojke izbirljivije u odabiru mladića, više pozornosti posvećuju svom izgledu i imaju veću želju za materijalnom podrškom od strane svojih roditelja, dok je mladićima važno biti popularan, primijećen, možda baš zbog izbirljivosti od strane djevojaka.

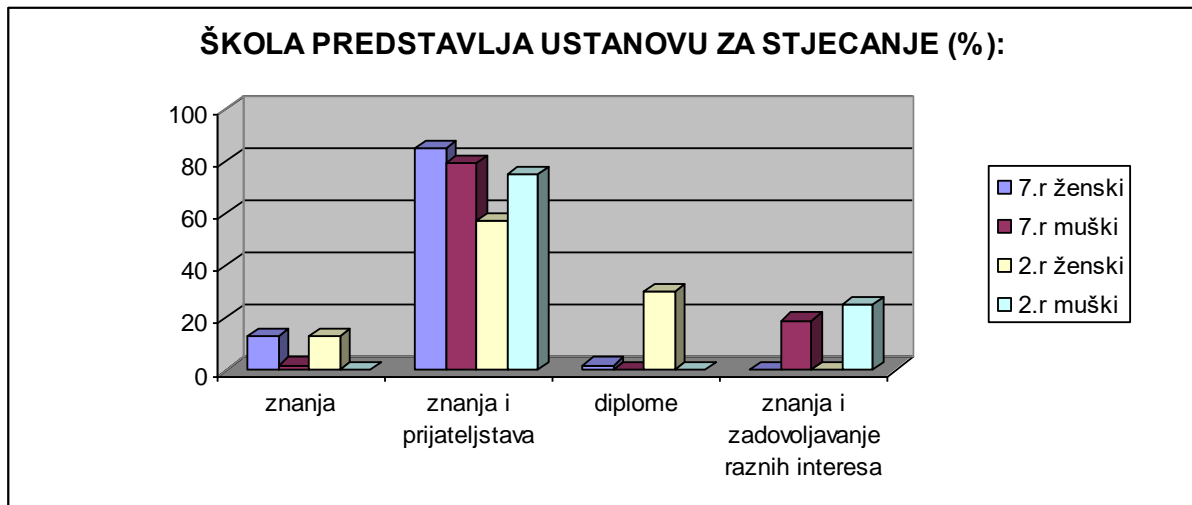
Međutim, odabrani uzorak nije reprezentativan, pa stoga nije valjano na temelju karakteristika takvog uzorka zaključivati na karakteristike čitave populacije, iako postoji vjerojatnost da dobiveni rezultati u nekoj mjeri mogu dati sliku odabrane populacije, školske mladeži grada Osijeka u dobi od 13 i 16 godina, jer je jedan grad u sebi kao cjelina povezan i članovi odabranih dobnih skupina imaju svojih dodirnih točaka. No kao što smo već uputili, nereprezentativnost uzorka onemogućuje takav način generaliziranja. Razlike u preferenciji pojedinih vrijednosti s obzirom na materijalni status i školski uspjeh nema. Na to upućuju rezultati anketnog upitnika iz kojih je vidljivo da nema značajne razlike među odgovorima ispitanika različitog materijalnog statusa i različitog školskog uspjeha.

Literatura

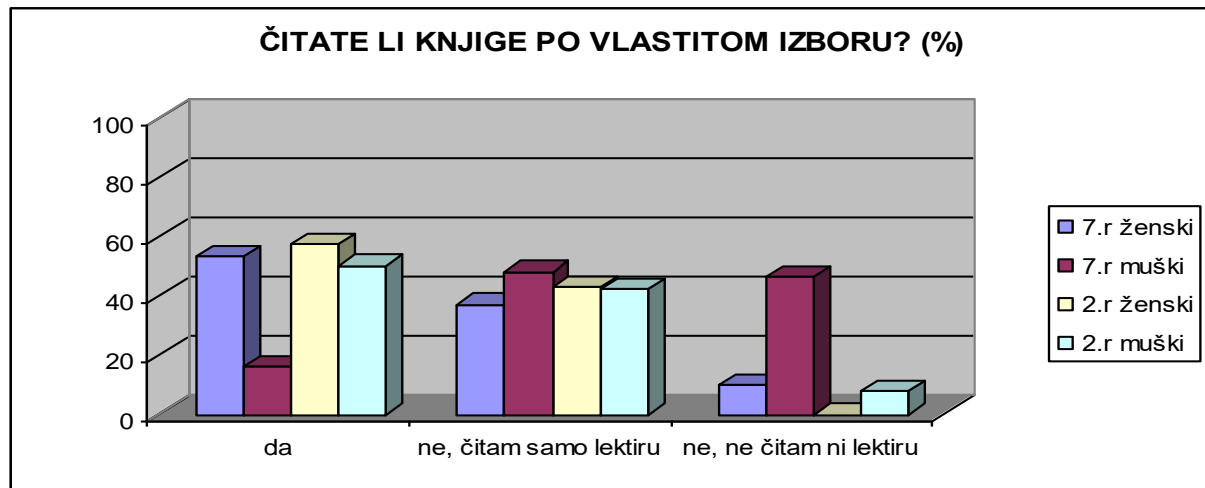
1. Bognar, L. (2004). Vrijednosna orijentacija mladih i odnos prema školi. U: L. Bognar, M. Hugo, C. Jerkelund, E. Munjiza, A. Peko, I. Vodopija (Ur.), *Problemi mladih Slavonije i Baranje* (str. 45-63). Osijek: Filozofski fakultet: Visoka učiteljska škola.
2. Peko, A. (2004). Radne vrijednosti mladih. U: L. Bognar, M. Hugo, C. Jerkelund, E. Munjiza, A. Peko, I. Vodopija (Ur.), *Problemi mladih Slavonije i Baranje* (str. 95-111). Osijek: Filozofski fakultet: Visoka učiteljska škola.
3. Janković, J. (1998). Vrednote u kontekstu obiteljskog sustava
<http://www.rsp.hr/ojs2/index.php/rsp/article/view/354/358>
4. Barna, G. (2000). Understanding Graduate Students: Their Values, Beliefs, and Motivations.
http://www.gradresources.org/articles/student_profile.shtml

Prilozi I

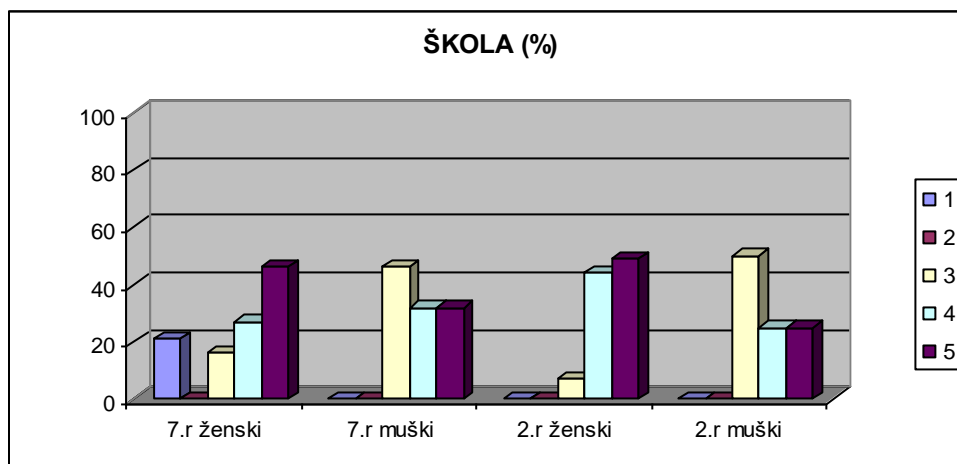
Prikaz A. *Značenje škole*

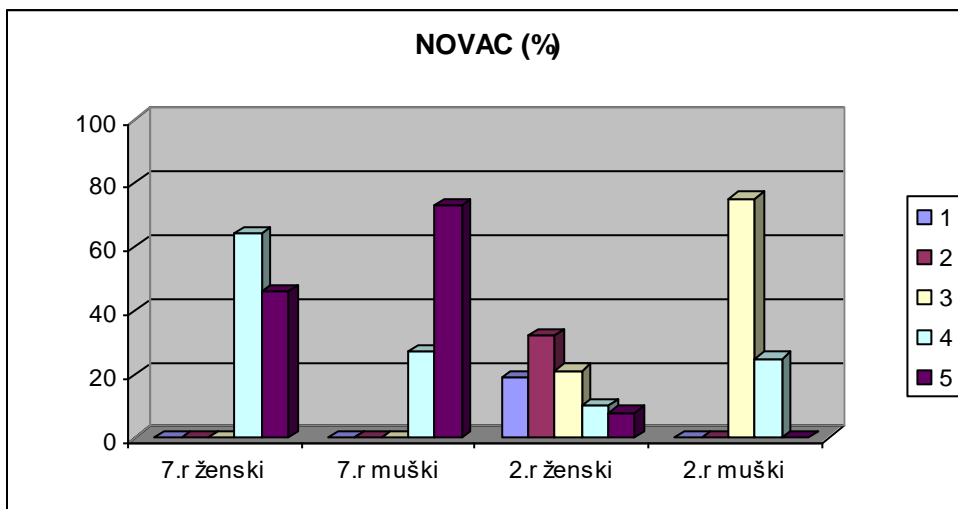
Prikaz B. *Čitanje knjiga po vlastitom izboru*

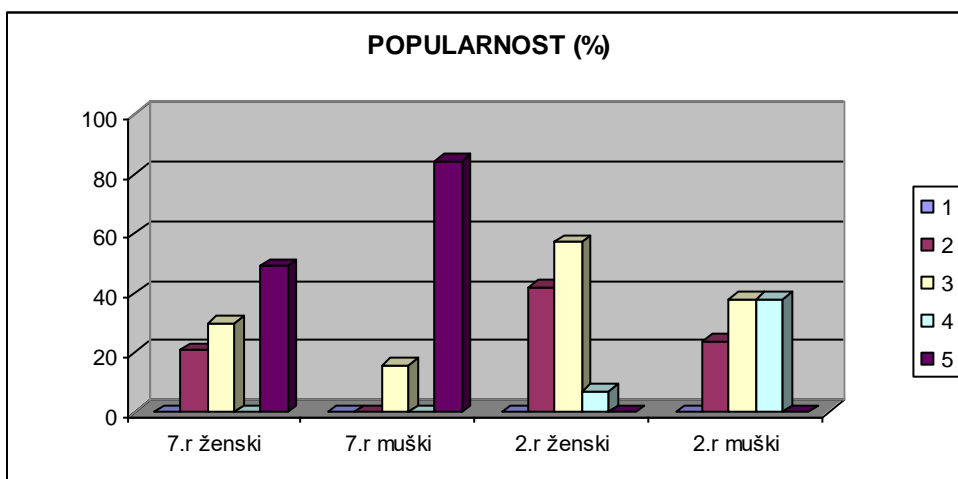
Prikaz C. *Škola*

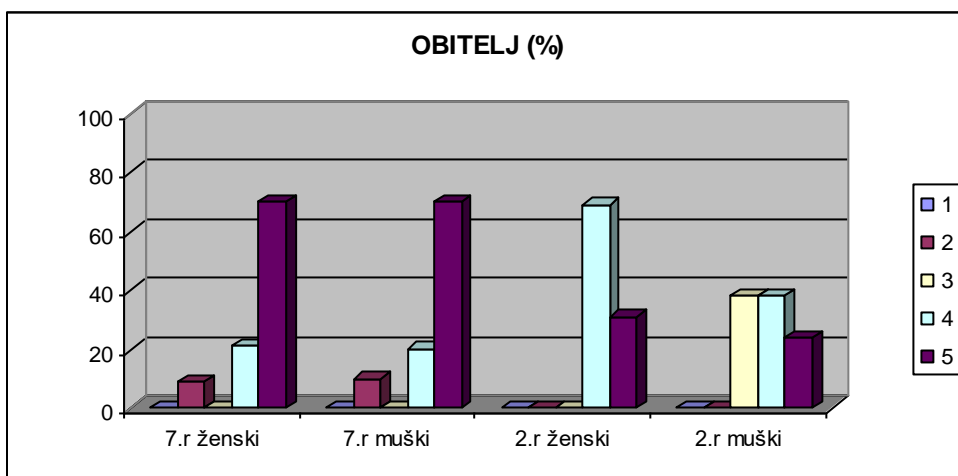
Prikaz D. *Novac*

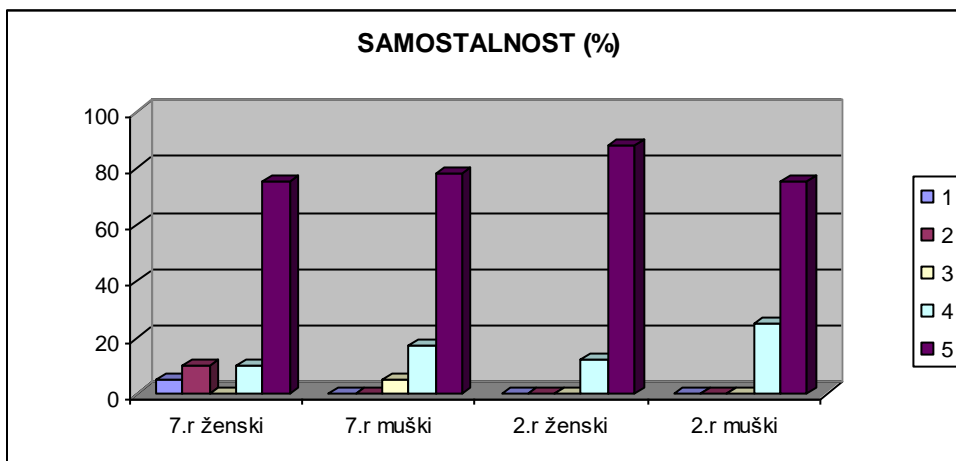
Prikaz E. *Popularnost*

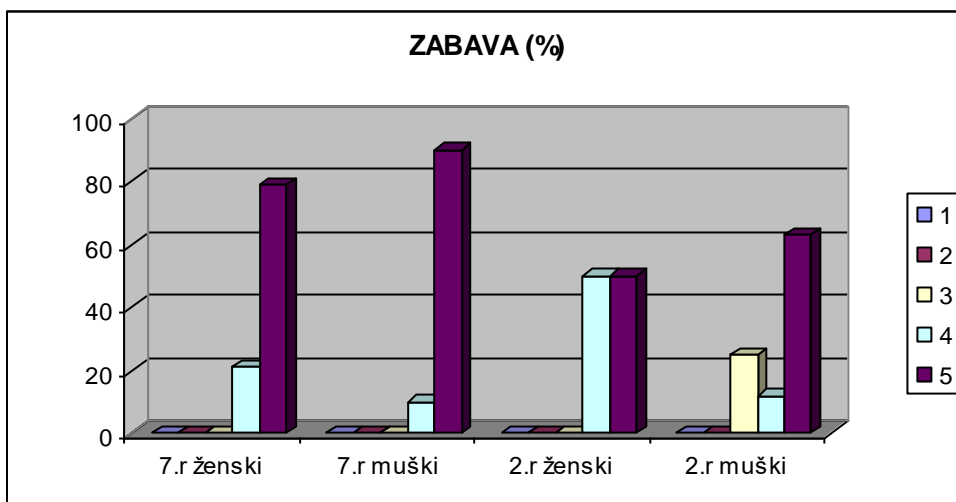
Prikaz F. *Obitelj*

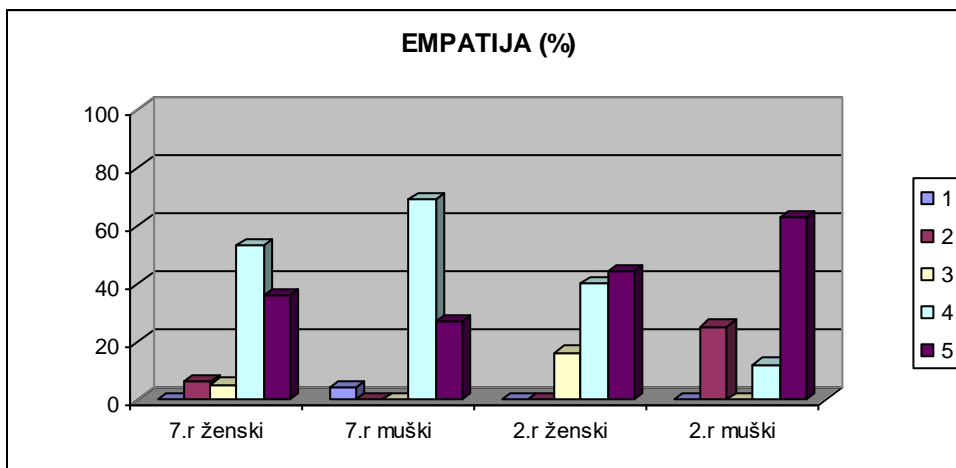
Prikaz G. *Prijateljstvo*

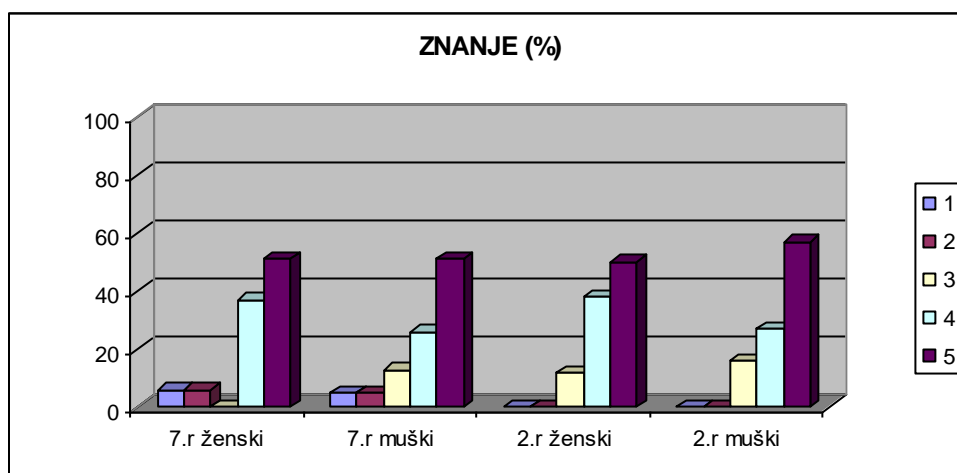
Prikaz H. *Zabava*

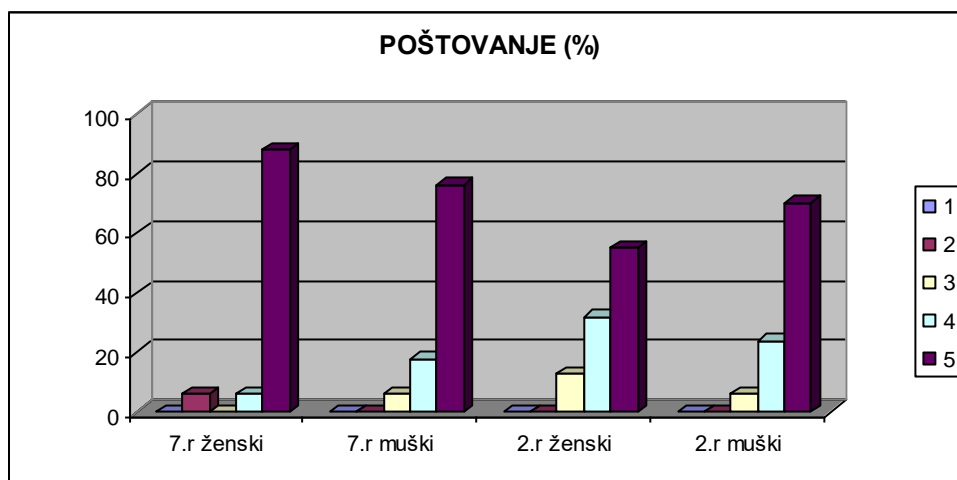
Prikaz I. *Empatija*

Prikaz J. Znanje

Prikaz K. Poštovanje

Prilozi II

Anketni upitnik o preferenciji vrijednosti osnovnoškolaca i srednjoškolaca

Spol M Ž

1. Godina rođenja _____
2. Kakav uspjeh ste ostvarili u prethodnoj školskoj godini?
 - a) odličan
 - b) vrlo dobar
 - c) dobar
 - d) dovoljan
 - e) ponavljam razred
3. Materijalni status Vaše obitelji, prema Vašoj procjeni, je:
 - a) izvrstan
 - b) vrlo dobar
 - c) zadovoljavajući
 - d) loš
4. Uloga obitelji u Vašem životu je (*zaokružiti samo jedan odgovor*):
 - a) velika, pruža mi veliku emocionalnu i materijalnu potporu
 - b) umjerena, više mi pruža emocionalnu, a manje materijalnu potporu
 - c) mala, više mi pruža materijalnu, a manje emocionalnu potporu
 - d) nikakvu, moj život je moj vlastiti svijet, moja stvar
5. Prema Vašoj obitelji odnosite se (*zaokružiti samo jedan odgovor*):
 - a) s poštovanjem i ljubavlju
 - b) s poštovanjem, ali bez puno ljubavi
 - c) s ljubavlju, ali bez puno poštovanja
 - d) ne znam, moja obitelj mi baš ne znači previše
6. Koliko prijatelja imate?
 - a) nijednog
 - b) jednog
 - c) dva
 - d) tri i više
7. Za koliko njih možete sa sigurnošću reći da su Vam pravi prijatelji?
 - a) niti za jednog
 - b) za jednog
 - c) za dva
 - d) za tri i više
8. Pravi prijatelj je (*zaokružiti samo jedan odgovor*):
 - a) onaj koji mi je vrlo blizak i u dobru i u zlu
 - b) onaj koji mi je vrlo blizak u dobru, ali ne i u zlu

- c) onaj koji mi je vrlo blizak samo u zlu
- d) onaj koji mi i nije posebno blizak, ali se u zlu mogu osloniti na njega

9. Škola za Vas predstavlja:

- a) ustanovu koja prvenstveno služi za stjecanje znanja
- b) ustanovu koja služi za stjecanje znanja, ali i novih prijateljstava
- c) ustanovu koja će mi pružiti 'diplomu' kao pretpostavku za zapošljavanje
- d) ustanovu koja pruža znanje i zadovoljava različite interese

10. Čitate li, osim lektire, i knjige po vlastitom izboru?

- a) čitam i izvan propisane školske lektire
- b) ne, čitam samo lektiru
- c) ne čitam uopće, lektiru prepisem

11. Čitate li još nešto osim knjiga, i što:

12. Koliko često gledate TV?

- a) svakodnevno, većinu ponuđenog tv programa
- b) povremeno pogledam poneku seriju ili film
- c) rijetko gledam bilo koji tv program
- d) uopće ne gledam TV

13. Koliko vremena provodite za računalom?

- a) sat-dva dnevno
- b) više sati dnevno
- c) dva do 3 puta tjedno
- d) samo povremeno

14. Što smatrate „dobrim“ životom?

- a) živjeti samostalno, dugo spavati, tulumariti i uživati
 - b) završiti školu, zaposliti se, početi živjeti samostalno, osnovati obitelj
 - c) završiti školu, upisati fakultet, raditi posao koji volim, osnovati obitelj
 - d) _____
-

15. Na skali od 1 (*nema nikakvu važnost za mene*) do 5 (*od velike je važnosti za mene*) zaokružite broj za svaku pojedinu vrijednost:

a) škola	1	2	3	4	5
b) novac	1	2	3	4	5
c) popularnost	1	2	3	4	5
d) obitelj	1	2	3	4	5
e) prijateljstvo	1	2	3	4	5
f) samostalnost	1	2	3	4	5
g) odgovornost	1	2	3	4	5
h) zabava	1	2	3	4	5
i) empatija (suosjećanje)	1	2	3	4	5
j) znanje	1	2	3	4	5
k) poštovanje	1	2	3	4	5

16. Kada sam u društvu:

- a) vodim glavnu riječ
- b) volim štošta reći, ali i poslušati druge
- c) obično stojim sa strane i promatram, odgovaram tek ako me netko nešto pita
- d) nemam svoje društvo

17. Društvo Vam:

- a) jako puno znači
- b) baš i ne odgovara, ali bolje je ikakvo društvo nego nikakvo
- c) mogu i bez društva
- d) _____

18. Na skali od 1 (*nema nikakvu važnost za mene*) do 5 (*od velike je važnosti za mene*)
zaokružite koliko Vam je u načelu važan izgled na:

a) prijatelju	1	2	3	4	5
b) djevojci/dečku	1	2	3	4	5
c) profesoru/profesorici	1	2	3	4	5
d) bratu/sestri	1	2	3	4	5
e) Vama	1	2	3	4	5

19. Na skali od 1 (*nema nikakvu važnost za mene*) do 5 (*od velike je važnosti za mene*)
zaokružite koliko Vam je u načelu važan materijalni status:

a) prijatelja	1	2	3	4	5
b) djevojke/dečka	1	2	3	4	5
c) roditelja	1	2	3	4	5
d) Vas	1	2	3	4	5